

let sig med. Det foreligger oplyst, at 5 pct. af timelønnede arbejdere skulle være omfattet af konkurrenceklausuler og 3 pct. af kundeklausuler, og det er en problemstilling, som regeringen agter at vende tilbage til, når vi er færdige med vore analyser.

Jeg vil derudover sige som svar til hr. Ebbe Kalnæs, at vi jo netop i relation til spørgsmål om den danske model opererer med bestemmelser i lovforslaget, der betyder, at man kan aftale andre regler ved overenskomstforhandlingerne. Jeg har noteret mig i dagspressen, at Dansk Arbejdsgiverforening havde foretrukket at slippe for lovgivningen, og Dansk Arbejdsgiverforening har luftet en idé om, at man kunne sammensætte et nævn af lønmodtager- og arbejdsgiverrepræsentanter, der kunne behandle sager langt hurtigere end domstolene. Man kan sige, at med lovforslagets mulighed for, at man kan fravige reglerne ved kollektiv overenskomst, hvis man kan indgå en overenskomst herom med lønmodtagergrupper, kan parterne lave deres egen regulering, herunder nedsætte et særligt nævn i stil med f.eks. afskedigelsesnævnet.

Omfanget af brugen af konkurrence- og kundeklausuler er ikke mindst taget til på meget teknologiintensive områder, og det, man må notere sig, er, at det i høj grad har haft en mobilitetshæmmende virkning f.eks. på telefoniområdet, der må siges at være teknologiintensivt.

Regeringen har forsøgt med lovforslaget, som flere også har udtrykt anerkendelse af, at skabe den nødvendige balance, der må være med hensyn til at beskytte virksomheden i forhold til konkurrence og kundemasse og på den anden side at beskytte lønmodtagerne og således også et hensyn, man tager til mobiliteten på arbejdsmarkedet.

Jeg ser frem til et konstruktivt samarbejde med udvalget under de kommende behandlinger. Tak.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse,

betrager jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 153: Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 12/1 99).

Sammen med denne sag foretoges:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 154: Forslag til lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 12/1 99).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

Ifølge bemærkningerne har SF tidligere fremsat lignende forslag om ATP og LD. Baggrunden for forslagene er et ønske om at skabe større interesse og engagement omkring de dispositioner i form af kapitalanbringelser, som foretages af såvel ATP som LD.

De to fremsatte lovforslag indeholder to hovedelementer, der så hver for sig har en masse underpunkter. Jeg vil holde mig til disse to hovedpunkter, nemlig for det første ledelsen af henholdsvis ATP og LD samt for det andet investeringen af fondsmidler, og så i øvrigt lade de mange detaljer ligge.

Med hensyn til ledelserne i de to fonde foreslår SF, at der for dem begge skal gælde, at alle medlemmerne skal vælge et repræsentantskab efter regler, der svarer til reglerne ved kommunalvalg. Herudover foreslås det, at ATP opdeles i otte regioner, der skal fungere som selvstændige forvaltningsenheder.

Regeringen vil ikke være med til så drastiske ændringer uden om arbejdsmarkedets parter. Jeg er tidligere blevet en hel del udkældt blandt andet af SF for at foretage handlinger uden om arbejdsmarkedets parter og er derfor måske lidt overrasket over fremgangsmåden ved lovforslagene.

ATP-ordningen bygger på helhedsløsningen fra 1963. Ledelsen ligger i hænderne på repræsentanter fra alle organiserede lønmodtagere og arbejdsgivere valgt gennem deres respektive organisationer. For LD's vedkommende er det alene lønmodtagere samt offentlige repræsentanter, der udgør det styrende organ, og det er for begge en styreform, der har fungeret tilfredsstillende siden etableringen.

ATP-ordningen er en landsdækkende ordning, hvis formål er at udbetale tillægspension til medlemmerne, og som led i denne opgave fastsætter og opkræver ATP bidrag til ordningen. Fastsættelsen af årsbidraget er en opgave, der har nær forbindelse til overenskomstforhandlingerne om løn og arbejdsvilkår. Netop denne nære sammenhæng mellem ATP og arbejdsmarkedets forhold i øvrigt gør, at jeg finder, at man skal blive ved med at lade arbejdsmarkedets parter styre ATP.

Lad mig i den forbindelse også henvise til de tanker, der ligger i betænkningen om demokrati og åbenhed om pensionsinstitutternes investeringsbeslutninger. Udvalget overvejede flere modeller for større direkte medlemsindflydelse, men udvalget måtte samtidig erkende, at ud fra formålet, størrelsen og udbredelsen, som de to fonde ATP og LD har, findes der ikke noget klart alternativ til, hvordan ledelsen af henholdsvis ATP og LD kunne vælges. Lad mig blot komme med et enkelt citat fra betænkningen:

»Udvalget skal pege på, at den enkeltes indflydelse vil være beskeden ved direkte medlemsvalg med risiko for lav valgdeltagelse. Det vil endvidere være vanskeligt at skabe de nødvendige demokratiske platforme både organisatorisk og for så vidt angår valgtemaer. Endelig må der tages hensyn til omkostningerne ved at etablere et afstemningsapparat.«

Som et andet forslag pegede udvalget på, at organisationerne skulle vælge deres repræsentanter på deres respektive konferencer. Om det er en god eller en dårlig idé, vil jeg overlade til organisationerne selv at vurdere. Det er ikke regeringens opgave at tage stilling hertil. Men parterne har nu fået forslaget til overvejelse, kan man sige.

Derudover vil jeg også godt pege på, at begge fonde gennem de senere år kraftigt har udvidet deres informationsvirksomhed i bestræbelserne på at udvise åbenhed, således at medlemmerne kan få mulighed for at følge med i, hvorledes de to fonde foretager investeringer.

Den anden del af forslaget vedrører investeringsreglerne, bl.a. hvem der skal udøve stemmeretten i de selskaber, der er investeret i.

Lad mig slå fast, at i en obligatorisk pensionsordning som ATP og LD må den overordnede lovmæssigt fastsatte ramme for investeringerne nødvendigvis gå ud på, at investeringerne skal give medlemmerne en så god pension som mulig, og inden for denne ramme fastsætter fondene bedst selv deres investeringspolitik. Men det betyder ikke, at der ikke er plads til den type investeringer, SF ønsker sig. Det skal blot ske efter fondenes egen beslutning ud fra det overordnede formål.

Der skal i denne forbindelse også peges på, at LD for nylig har fået lov hjemmel til at iværksætte sine planer om, at medlemmerne for en del af deres indestående kan placere dem i puljer efter eget ønske. Og det synes jeg er et meget bedre forslag end SF's lokalpatriotiske forslag.

For ATP's vedkommende er forslaget om puljer derimod ikke foreneligt med den ydelsesstruktur, der er fastsat for ATP. Lovgivningsmagten bør afholde sig fra at pålægge ATP og LD at investere på en måde, der kan risikere at føre til en mindre pension. Regeringen må således afvise forslagene i deres helhed.

Ole Hækkerup (S):

Der er forskel på samfundsinteresse og mere kortsigtede økonomiske gevinster. Det er Socialdemokratiet på mange måder enig i. Vi er enige i, at en lang række ting, en lang række forhold ikke sikres i en fri markedsøkonomi. Det gælder miljøet, det gælder en retfærdig indkomstfordeling og lige muligheder for at bruge sine evner til gavn for sig selv og andre.

Det gælder også en sikker og tryk alderdom med et ordentligt økonomisk grundlag for den enkelte. Derfor støtter vi den udvikling, at stadig flere sparer stadig mere op til alderdommen. Vi støtter, at det sker sådan, at uligheden mellem fremtidens pensionister bliver så lille som muligt. Vi ønsker en mere ligelig indkomstfordeling også i alderdommen.

Derfor er vi meget tilfredse med den styrkelse af ATP, der var en del af pinsepakken, både fordi det gav en større samlet opsparing, og fordi det vendte den tunge ende opad – om jeg så må sige – ved en solidarisk fordeling af de indbetalte midler mellem indbetalerne. På den måde fik vi en stærkere omfordeling, uden at det betød mindre økonomisk effektivitet.

Her ligger den første indvending mod det foreliggende forslag. Det bygger på antagelsen om, at økonomisk effektivitet er i modsætning til økologi, demokrati eller en retfærdig fordeling af goderne. Tværtimod beviser netop styrkelsen af ATP, at den økonomiske effektivitet var uændret, fordi midlerne stadig blev investeret ud fra hensynet til maksimalt afkast og samtidig sikredes en mere ligelig indkomstfordeling. Det er for mig at se bredt at varetage pensionsopspareernes interesser og fremme en samfundsudvikling, der netop tager hensyn til alle de ting, der er lige så vigtig for livskvaliteten som de rent økonomiske.

På samme måde ser jeg det også med eksempelvis økologi. Økonomisk fremgang båret af ny teknologi er ikke i modsætning til den socialdemokratiske målsætning om, at Danmark skal være det første økologisk bæredygtige land i verden.

Hvis økonomisk vækst automatisk betød dårligere miljø, skulle de lande, der var fattigere end Danmark, jo have et meget bedre miljø. Og det er som bekendt langt fra tilfældet. Derfor skal vi arbejde for en udvikling i Danmark, hvor netop økologiske, sociale og eksempelvis etiske hensyn indgår, uanset hvor eller hvordan der investeres, hvad enten det er offentlige investeringer, private investeringer eller investeringer af opsparede pensionsmidler.

Den anden del af SF's forslag handler om den måde, beslutningerne bliver truffet på. Igen er intentionerne på mange måder gode og rigtige, men vi er helt uenige i at midlet er lovgivning. ATP og LP er allerede i dag med til at forsøge at fremme demokrati og åbenhed omkring deres investeringer.

Arbejdsministeren nævnte, at man på baggrund af Demokratiudvalgets betænkning inden for de senere år har intensiveret kontakten til medlemmerne netop for at fremme en større gensidig forståelse og en større åbenhed. Der er nedsat repræsentantskaber for at øge antallet af aktive deltagere i pensionsinstitutternes beslutningsprocesser, og der afholdes i stigende omfang debatmøder, for at medlemmerne løbende kan orienteres om institutternes investeringspolitik.

Pensionsselskaberne går langt i bestræbelserne på at inddrage medlemmerne i beslutningsprocesser. Flere har gennemført medlemsundersøgelser, bl.a. for at afklare medlemmernes ønsker til fremtidige investeringsstrategier, f.eks. i forhold til spørgsmålet om etiske eller

grønne regnskaber. Også investeringspuljerne i LD har ministeren tidligere nævnt.

ATP og LD tager altså for mig at se i stigende omfang hensyn til medlemmernes interesser, og det er ikke et tegn på, at medlemmerne ikke er engageret, tværtimod udviser de stort engagement og ansvarlighed. For mig at se er det netop et tegn på, at medlemsdemokratiet fungerer stadig bedre. Derfor skal vi ikke ved lov gribe ind i en naturlig udvikling, der vokser frem ad frivillighedens vej. I stedet skal vi forsøge at fremme udviklingen igennem en konstruktiv dialog.

Det, at ansvaret for investeringen ligger hos parterne i eksempelvis ATP's bestyrelse, medfører naturligvis ikke, at parterne bliver ansvarsfri over for de strømninger, der er i samfundet. Der er selvfølgelig en forpligtelse til at følge med tiden, både hvad angår demokrati og en ansvarlig investeringspolitik. Ansvar bør gå hånd i hånd med ansvarlighed, og derfor må vi kunne kræve, at der handles i overensstemmelse med medlemmernes interesser og samfundets bedste, og at der udvikles nye metoder til at inddrage så mange som muligt så meget som muligt.

Det synes jeg skal være det klareste signal fra denne her debat.

Endelig har jeg lovet hr. Anders Samuelsen at gøre opmærksom på, at De Radikale har nogle tilsvarende betænkeligheder ved dette forslag.

Rikke Hvilshøj (V):

Når SF med lovforslag nr. L 153 og L 154 foreslår en demokratisering af LD- og ATP-midlerne, så lyder det umiddelbart positivt. Hvem kan være imod en demokratisering? Når Venstre alligevel stiller sig skeptisk over for disse forslag, så skyldes det en grundlæggende forskel mellem SF's og Venstres indgang til tingene.

SF vil gerne demokratisere LD og ATP, men vil fastholde det tvungne element i, at det er her, folk skal placere deres penge. Der er ingen valgfrihed for den enkelte, og der er ingen selvstændig råderet for den enkelte over egne midler.

I Venstre så vi hellere, at den enkelte selv fik råderetten over egne opsparede pensionsmidler og dermed muligheden for at placere dem lige netop i det pensionsselskab, den bank eller det forsikringsselskab, som fører den investeringspolitik, man selv kan bakke op om.

Men det er ikke kun de helt overordnede principper, der skiller Venstre og SF.

Forslaget om, at der skal være mulighed for at investere i medarbejderejede virksomheder, som traditionelle långivere er skeptiske over for, vil kræve en langt mere risikovillig indstilling på pensionsopsparernes vegne. Det kan Venstre ikke støtte og slet ikke, så længe der er tale om tvungen placering. Det vil gå ud over afkastet.

Jeg kan også undre mig over, at SF i deres krav om etiske principper kan nævne som eksempel, at det er uetisk at investere i virksomheder, der ikke tillader arbejderne at organisere sig, men ikke nævner, at det er uetisk at tvinge folk til at organisere sig. I Venstre mener vi, at det er mindst lige så uetisk at tvinge folk ind i et særligt fagforeningsmedlemskab, som det bl.a. sker med eksklusivaftaler, men SF virker ikke konsekvent i dette spørgsmål.

SF ønsker i deres forslag, at der skal lovgives om, at ATP's og LD's investeringer skal ske ud fra social, økonomisk og økologisk bæredygtighed. I Venstre kan vi ikke støtte en sådan øget binding.

Når jeg ser på LD's beretning fra 1997, ser det ikke ud til, at den eksisterende lovgivning er til hinder for at prioritere etik, miljø og arbejdsmiljø. Således har LD defineret »den femstjernede virksomhed«, som de kalder det. Her forventer LD af virksomheden, at ledelsen fastlægger og offentliggør virksomhedens strategi med det formål at skabe en langsigtet vækst i indtjening pr. aktie og i selskabets værdi, at sikre balance med omgivelserne, herunder til stadighed at kunne leve op til samfundets krav og forventninger til etik og miljø, at prioritere medarbejderudvikling og produktfornyelse samt at arbejde for en åben informationspolitik på alle væsentlige områder.

Allerede i dag ser det altså ud til, at disse principper kan forenes med, at der skal tages et overordnet hensyn til en betryggende sikkerhed samt højest mulig forrentning.

SF vil have store tvungne fonde, som flertallet så kan disponere over og herigennem videregive magten over virksomhederne til medarbejderne.

Venstre ønsker, at den enkelte har frihed til selv at vælge placering af sin pensionsopsparing. Denne fundamentale forskel gør, at Venstre ikke kan støtte de af SF fremsatte forslag.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Selv om det jo er SF-forslag, vi diskuterer her, så kan jeg alligevel ikke nære mig for at stille et enkelt spørgsmål til fru Rikke Hvilshøj. Det er i øvrigt et spørgsmål, som jeg har stillet gentagne gange, når vi har diskuteret ATP og Lønmodtagernes Dyrtidsfond. Jeg kan da også sige, at jeg har aldrig fået noget reelt svar på det endnu, og derfor forsøger jeg mig selvfølgelig igen.

Fru Rikke Hvilshøj siger jo, at Venstre går ind for, at den enkelte selv bestemmer, hvor pengene skal placeres – hvilken bank, forsikrings-selskab eller investeringsinstitut der nu måtte være tale om – og at den enkelte selv skal have ret til at placere pengene dér, hvor den enkelte mener, at man har en investeringspolitik, som den enkelte selv synes om. Det er dét, der er kernen i det her.

I modsætning hertil er der jo noget, der hedder demokrati og indflydelse, og jeg skal blot spørge fru Rikke Hvilshøj: Hvilken indflydelse har den enkelte på f.eks. Den Danske Banks investeringspolitik?

(Kort bemærkning).

Rikke Hvilshøj (V):

Det kan jeg såmænd hurtigt svare hr. Poul Erik Dyrland på. Man har den indflydelse, at man kan vælge en anden bank, hvis man er utilfreds.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Ja, det var jo et kort og kontant svar. Det var også et svar, der har den konsekvens, at den enkelte, fordi man søger demokratiet, og fordi man søger indflydelsen på, hvordan og hvorledes ens penge placeres, altså kan suse rundt fra det ene investerings-selskab og investeringsinstitut til det andet.

Er det virkelig det, Venstre ønsker: at man skal have kapitalen til på den måde at suse rundt og have den enkelte til at opsøge præcis det sted, hvor den enkelte mener, at dér er der en investeringspolitik, som han godt kan støtte via hans penge, og 14 dage efter, så laver man tingene om, og så skal den enkelte igen flytte sine penge? Er det virkelig ønsket?

Er det ikke, jamen jeg kan ikke engang udtrykke, hvad det egentlig er, det her har af konsekvenser; men er det ikke fuldstændig tåbeligt frem for at gå ind og sige: Giv de mennesker, vi her taler om, der afspejler de her fonde, noget demokrati og noget indflydelse?

Det er det, vi vil, og det er det, vi arbejder på, også med den proces, der er i gang i de institutter.

(Kort bemærkning).

Rikke Hvilshøj (V):

Jamen det lyder jo næsten, som om hr. Poul Erik Dyrland forsvarer og ønsker at støtte det her forslag fremsat af SF om en demokratisering.

Jeg kan ikke sige andet, end at der jo er en grundlæggende fundamental forskel i vort syn på det her. Vi tror på, at den enkelte kan tage de her beslutninger, selv kan gøre sine valg.

Man skal selvfølgelig være opmærksom på, at når det gælder pensionsopsparinger, så er det lidt mere langsigtede beslutninger – det ved virksomhederne også – end alle andre beslutninger.

Der er en grundlæggende forskel i vort syn på, om folk selv kan disponere og ikke skal tvinges til at placere deres midler i en fond, som de ikke selv har indflydelse på og ikke selv har indflydelse på, at det er dér, de skal placere dem. Og så er der et flertal, som ellers kan finde ud af, hvordan midlerne skal disponeres.

John Vinther (KF):

Da Det Konservative Folkepartis ordfører, hr. Knud Erik Kirkegaard, ikke kan være til stede, så skal jeg kort redegøre for Det Konservative Folkepartis holdning til de to forslag, og jeg kan lige så godt sige med det samme, at Det Konservative Folkeparti ikke kan tilslutte sig de to forslag.

Efter vores opfattelse er det sådan, at såvel ATP som Lønmodtagernes Dyrtingsfond i deres investeringspolitik først og fremmest skal tilgode de kommende modtagere af de ydelser, som kommer fra de to institutioner. Det vil sige, at der i investeringspolitikken først og fremmest skal lægges stor vægt på dels investering til sikkerhed, dels på muligheden for at oppebære et attraktivt afkast.

Efter vores opfattelse er der ikke noget i de nuværende retningslinjer, der forhindrer, at man, når de to primære formål er tilgodeset, herudover kan tage andre hensyn, eksempelvis etiske hensyn, og på den baggrund kan vi ikke tilslutte os forslaget.

Mogens Andreasen (DF):

De to forslag, vi behandler her, hænger jo til dels også sammen med det, vi kommer til at behandle efterfølgende, B 72.

Af lovforslag nr. L 153 fremgår det, at SF ønsker en forøgelse af medlemstallet af repræsentationskabet i ATP-Fonden fra 30 medlemmer til 109 medlemmer, som så skal vælges blandt alle, der indbetaler til ATP-Fonden i de 8 regioner, som ATP-områderne er opdelt i.

Af lovforslag nr. L 154 fremgår det, at SF ønsker, at der vælges en bestyrelse på kun 5 medlemmer ud af et repræsentantskab på 21 medlemmer.

Vi ser med velvilje på, at lønmodtagerne får mulighed for at være medbestemmende om, hvor og hvordan fondsmidlerne skal investeres. Men vi havde hellere set, at fondsmidlerne blev udbetalt til indskyderne, hvorefter de ville få direkte indflydelse på investeringer af egne penge. Men det vil nok være for svært at få frigjort disse midler, og derfor er det jo noget, som vi meget nøje skal drøfte.

Vi er ikke imod, at der investeres i virksomheder, som overholder miljølovgivningen, det er jo helt naturligt, eller i andre virksomheder, der arbejder mod miljørigtig og vedvarende energi. Men vi har så sandelig heller ikke noget imod, at vilkårene for danske eksportvirksomheder lettes, så konkurrenceevnen forbedres, og der skabes flere arbejdspladser, men SF vil næppe være med til en nedsættelse af virksomhedsskat og administrativt arbejde, som kan forbedre konkurrencevilkårene for virksomhederne. Men det kan vi måske vende tilbage til ved en senere lejlighed.

I lovforslaget foreslår SF, at der ikke skal investeres i virksomheder, som benytter sig af børnearbejde, eller/og som ikke tillader arbejderne at organisere sig. Jeg tror, at vi kan slå fast, at der i Danmark ikke findes en udbredt tendens til børnearbejde.

Jeg må i øvrigt sige, at jeg ikke har noget imod, at børn går med eftermiddagsaviser eller har et job som flaskedreng eller flaskepige i en forretning.

Når SF taler om virksomheder, der ikke tillader arbejderne at organisere sig, er der skudt langt over målet. Jeg tror, at vi kan notere os, at der ikke er mange virksomheder i Danmark, der ikke er ramt af eksklusivaftaler, og det er et langt større problem, som vi måske også skal diskutere senere.

Dansk Folkeparti vil i udvalget se på den videre udvikling af forslagene, men er tvivlende over for, om det er den rigtige løsning med medbestemmelse over fondsmidlerne.

Jette Gottlieb (EL):

Enhedslisten deler SF's opfattelse af, at investeringer af LD- og ATP-midler er et samfundsmæssigt anliggende.

Vi er også enige i, at det samfundsmæssige optimale ikke altid er ensbetydende med den økonomisk maksimale beslutning. Derfor bliver der i dag truffet en lang række beslutninger, der bygger på bestemte principper, og som har samfundsmæssige konsekvenser, men som bliver truffet fuldstændig udemokratiske.

De afvejninger, der foregår, bør medlemmer og kontohavere have mulighed for at forholde sig til.

Enhedslisten støtter altså ønsket om både medindflydelse og også, at de investeringer, der foretages, foretages ud fra principper om bæredygtighed, så Enhedslisten kan støtte forslagene.

Thorkild B. Frandsgaard (FP):

Som det er nu, er både arbejdstagere og arbejdsgivere repræsenteret og kan være med til at bestemme, hvad de mange penge bruges til. Det gælder både Arbejdsmarkedets Tillægspension og Lønmodtagernes Dyrtdsfond.

Selve ideen om, at den enkelte medarbejder kan få noget mere indflydelse på, hvad pengene skal investeres i, og hvad man ønsker at få ud af det, er rigtig. Hvis det alene var det, det drejede sig om, ville vi støtte forslaget, men det er det jo ikke. Det, det her drejer sig om, er, at man også lovgivningsmæssigt vil til at bestemme, hvad man skal investere i.

Selvfølgelig skal man kæmpe for at få så meget ud af det økonomisk, så man har noget at leve for, den dag man bliver pensionist, det siger sig selv. En anden ting er, at der hovedsageligt skal investeres i økologisk bæredygtige virksomheder. Det lyder jo vældig fint. Det er jo noget, der bliver brugt i alle sammenhænge, det, der hedder økologisk bæredygtigt, men hvem ved, hvad økologisk bæredygtigt er? Det er der mange forskellige meninger om, så alene af den grund kan vi ikke være med til at støtte forslaget.

Men selve ideen om, at den enkelte arbejder kom til at bestemme over de midler, der er sparet op gennem livet, er rigtig. Hvis det derfor på

en eller anden måde var muligt, at man kunne tilbageføre nogle af de penge til den enkelte medarbejder, så han selv kunne investere på den ene eller den anden måde, så ville det være rigtigt, men det er der ikke flertal for, så indtil videre vil vi lade den model køre videre, som fungerer nu.

Vi kan ikke støtte forslagene. De er for vidtgående, og de ville blive for bestemmende.

Ole M. Nielsen (KRF):

De ideer, der ligger til grund for de her forslag fra SF, nemlig demokrati og regler for, hvordan man driver virksomhed, kan vi egentlig tilslutte os fra Kristeligt Folkeparti. Her ligger vi nok meget tæt på hinanden, SF og Kristeligt Folkeparti.

Alligevel kan vi ikke tilslutte os forslagene her, og det skyldes, at vi ikke tror, at den direkte demokratiske form giver et bedre resultat. Der er noget, der tyder på, at det repræsentative demokrati, som faktisk bliver brugt på det sted her, fungerer ganske udmærket.

Vi må sige, at ATP og LD har drevet fremragende forretning, og det anfægter hr. Frandsen og de øvrige forslagsstillerne jo heller ikke. Vi tror, at det bureaukrati, som et direkte demokrati her ville give, vil være ødelæggende, og vi tror, at det bureaukrati, som opdeling i regioner vil resultere i, vil være hæmmende for aktiviteten. Ledelsen i ATP og LD har gjort det fremragende, og det mener jeg faktisk at indskyderne, medlemmerne eller kontohaverne – eller hvad jeg skal kalde dem – har krav på.

Vi kan have vores holdninger og forslagsstillerne kan have deres til, hvordan vi ønsker, at man skal drive virksomhed i Danmark på det etiske område, på det bæredygtige område, på det sociale område med sociale hensyn osv., men det mener jeg bare ikke vi har nogen ret til at trykke ned over hovederne på indskyderne i ATP og LD, for den indskyderkreds her er nøjagtig lige så bredt sammensat, som vælgerne i Danmark er. Derfor kan vi ikke tillade os det. De har krav på at få den bedst mulige forrentning af deres indskud.

De ideer, vi så har om, hvordan vi ønsker at indrette samfundet, hvordan vi skal drive virksomhed i Danmark, må vi så bruge til, hvordan vi indretter hele samfundet, hvordan vi sætter bestemmelser omkring virksomhedsledelse osv.

Det er den principielle holdning til det her. Vi har ingen ret til at bestemme over de her indskyderes penge under andre eller stærkere reg-

ler end dem, der er generelt for en virksomheds ledelse, en virksomheds drift og investeringer i Danmark.

Det er vores begrundelse for ikke at kunne stemme for forslagene her.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):
Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Aage Frandsen.

Aage Frandsen (SF):

Det kommer naturligvis ikke bag på mig, at tilslutningen til forslagene var begrænset. Hvis der havde været fuld tilslutning til, var jeg klar over, at jeg havde formuleret mig forkert.

Det, som debatten har vist, er, at der er nogle meget principielle modsætninger i de her spørgsmål. Der er for det første den modsætning, om man er tilhænger af en solidarisk ordning eller en individuel ordning. Der er det klart, at nogle partier har sagt, at de er tilhængere af en individuel ordning, hvor man har lov til at placere sine penge, som man vil. Man er ikke solidarisk med de andre. Man laver sine investeringer, som man vil, og så håber man på, at det går godt, og hvordan de andre klarer sig, kommer ikke mig ved. Det er en individuel eller individualistisk ordning.

Så er der den solidariske ordning, som vi kender i øjeblikket, som ligger i både ATP og LD. Solidarisk i den forstand, at vi er sammen, og er der gevinst, får vi den også i fællesskab.

Dér er der så også et andet diskussionstema, det er spørgsmålet om demokrati. Alle går ind for demokrati. Det, vi har i øjeblikket, er et meget, meget indirekte demokrati. Det er så indirekte, at jeg i hvert fald som medlem af ATP eller kontohaver i LD ikke føler, at jeg er en del af det. Det må jeg indrømme. Jeg ved ikke, om andre her i salen føler, at det er deres ATP, at det er deres LD.

Nu er der selvfølgelig nogle her i salen, som ikke er med i LD af gode historiske grunde, men vi, der er det, tror jeg ikke føler noget specielt i forhold til Lønmodtagernes Dyrtsfond. Men der er altså spørgsmålet om demokrati i denne forbindelse: direkte eller indirekte. Vi er tilhængere af så meget direkte demokrati som muligt. De, der er tilhængere af det individualistiske, argumenterer jo også somme tider for noget demokrati. Vi hørte det ikke i dag, men vi hører det ellers sommetider, at man siger, at den måde, som man udøver sit demokrati på, er, at man stemmer ved at flytte pengene. Og

man kan sige, at man har et demokrati, hvor man stemmer med hovedet. Man stemmer, bruger sit hoved, stemmer med stemmesedlen, deltagere i debatter. Den anden form er, at man stemmer med fødderne, man flytter rundt, hvor det passer ind.

Så der er altså nogle principielle diskussioner omkring både det solidariske og det individualistiske og omkring det demokratiske, og dér skiller vandene herinde, og jeg er sådan set kun godt tilfreds med, at man kan se, at der er forskel på os. Det er selvfølgelig beklageligt for mit vedkommende, at vi så er de færreste, men det er jo også en del af demokratiets væsen.

Så vil jeg godt knytte en bemærkning an til det dér med: Hvorfor skal vi overhovedet lave noget med det her? Er det ikke arbejdsmarkedets parter? Det var arbejdsministeren, der var inde på det, og jeg ved ikke, om arbejdsministeren selv følte, at arbejdsministeren havde en central pointe.

ATP er vedtaget ved lov. LD er vedtaget ved lov. Og man har så fra Folketingets side sådan jævnlig ladet parterne, når det drejer sig om ATP, have indflydelse på ændringerne. Men jeg kan betro arbejdsministeren, at på et tidspunkt i danmarkshistorien, i slutningen af 1980'erne, fremsatte Socialdemokratiet forslag, som vedrørte placeringsregler, både vedrørende ATP og LD. Da var Socialdemokratiet godt nok i opposition, og regeringen – på det tidspunkt en borgerlig regering – hånedes Socialdemokraterne for, at man nu gik ind og blandede sig, men det gjorde Socialdemokratiet alligevel, for det betyder jo ikke, at man overhovedet ikke må røre det, som vedrører arbejdsmarkedets parter.

Der er sandelig forskel på, om det er overenskomstmæssige forhold, som man skal aftale arbejdsmarkedets parter imellem, eller det er f.eks. arbejdsmiljø; det bestemmer vi da også herinde, og det gælder altså også ATP. Så det har jeg slet ikke problemer med, og det tror jeg også arbejdsministeren forventede at jeg ikke ville have problemer med. Så vi bestemmer over det, der er lovgivning, også over de demokratiske spilleregler, fordi det er os, der i sin tid fastlagde dem – os i betydningen Folketinget.

Så er der spørgsmålet om, hvad det er for nogle kriterier, der skal ligge til grund, og så siger flere ordførere: Jamen man kan jo gøre alt det dér, man kan sagtens være økologisk. Man kan sagtens anlægge etiske principper. Ja, det kan man godt, sådan lidt, fordi det, der er det helt centrale i den gældende lovgivning, både

hvad angår ATP og LD, er, at der skal være højest mulig forrentning. Det står eksplicit. Det er virkelig sådan det helt centrale. Det betyder ikke, at det er udelukket, at man så kan gøre noget andet, men for os ville det altså være en rigtig vægtning med hensyn til højest mulig forrentning, som jo i dagligdagen forstås således, at man får en forrentning på kort sigt i hvert fald, at sige, at man indlagde andre ting, så det var en bæredygtig samfundsmæssig forrentning på længere sigt. Og det er derfor, at vi lægger vægt på at have andre kriterier end netop lige det dér med højest mulig forrentning, som opfattes i hvert fald som en økonomisk snæver forrentning.

Så vil jeg godt til hr. Mogens Andreasen sige, at når vi påpejner de dér ting omkring børnearbejde og sådan noget, så er det jo, fordi LD og ATP investerer i udlandet – det må de jo gerne gøre – og dér kan man godt finde arbejdspladser, hvor man godt kan lave nogle investeringer, som ikke er så pæne i forhold til, hvordan arbejdsforholdene er. Så det er sådan set relevant nok, synes vi, at nævne. Det er ikke, fordi de går efter dem; ATP's ledelse og LD's ledelse er da ordentlige mennesker, men derfor kan det jo godt være, at det ville være rimeligt at skrive ind for at sikre, at det ikke var noget, man overså.

Så vil jeg også lige sige omkring de dér ting, der er fremhævet med, at der er større åbenhed i det her, de to foretagender, end der har været tidligere: muligvis, fra nul åbenhed til en anelse, det er da mere end ingenting. Altså, jeg føler ikke som én, der har penge stående både i ATP og i LD, at det er sådan et sted, hvor jeg virkelig føler, at det er mine penge, og at jeg kigger med glæde på dem, og at jeg følger med i, hvad der foregår.

Jeg har det desværre sådan, at det næsten er på samme måde, som hvis jeg havde nogle penge i Den Danske Bank – det har jeg ikke – men hvis nu jeg havde det. Og sådan tror jeg nok de fleste har det. Og det, der er vores intention med de her ting, er, at folks engagement, deres interesse for det, bliver øget ved, at man også fik ansvar. Og det vil sige, det er indflydelse og ansvar, der er kædet sammen.

Og så er der nævnt det dér med, at der nok ikke rigtig er nogen, der vil stemme eller delta i det. Dér har jeg nævnt før, og det bliver det ikke mindre rigtigt af, at da vi havde vores begyndende demokrati i Danmark, havde vi en

stemmedeltagelse, der lå på 15-16 pct., og så steg den langsomt op igennem forrige århundrede, og vi nærmede os de 50 pct., da vi nåede århundredeskiftet, og alligevel er det lykkedes det danske demokrati at få en ganske høj stemmeprocent. Selvfølgelig vil en stemmeprocent i starten ikke være særlig høj. Men det er ikke et kriterium for at sige, at så duer det ikke.

Men altså, vi konstaterer, at der ikke var den store tilslutning til vore forslag. Det mener vi ikke at vores forslag bliver ringere af.

Ole Hækkerup (S):

Det, som kalder mig herop, er, at hr. Aage Frandsen i sit svar til det, arbejdsministeren havde sagt, sagde, at han ingen betæneligheder havde med det foreliggende i forhold til parterne, fordi det for ATP's og LD's vedkommende var lovbaseret. Og det var jo sådan set reelt nok.

Men jeg vil spørge, om det skal forstås sådan, at pensionsordninger, der ikke er lovbaserede, ville hr. Aage Frandsen have større betæneligheder ved direkte at gå ind og lave mere præcise krav til, og i givet fald hvad det er for betæneligheder, hr. Aage Frandsen ville have.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

ATP og LD er i detaljer lovbaseret. Der findes ikke andre regler undtagen deres forretningsorden, ud over det, vi har i loven. Det er detaljelovbaseret, og det er derfor, vi også i detaljer tillader os at røre ved det.

Når det drejer sig om andre pensionsordninger, så tror jeg ikke, hr. Ole Hækkerup er uopmærksom på, at jeg er opmærksom på, hvad det er, hr. Ole Hækkerup spørger om. Når det drejer sig om andre pensionsordninger, så er de også lovbaseret, men i ikke i detaljer.

Derfor tillader jeg mig at nævne noget, som vedrører det næste forslag. Dér foreslår vi det ændret ikke i detaljer, men efter nogle principper. Det vil sige, at LD blev detaljeret lovreguleret, altså rører vi ved det på samme måde. Når det drejer sig om andre pensionsordninger, er de ikke på samme måde detaljeret lovreguleret, men de er lovreguleret på nogle punkter, og derfor kan vi godt forholde os til dem.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslagene overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 72:

Forslag til folketingsbeslutning om demokratiske og samfundsmæssigt bæredygtige pensionsinvesteringer.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 12/1 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Jeg synes, det er glimrende, at vi med jævne mellemrum får en debat om demokrati og pensionsinvesteringer i Folketinget.

Udgangspunktet for medlemsdemokratiet i pensionskasser og livsforsikringselskaber er det aftalebaserede danske arbejdsmarkedspensionssystem.

Arbejdsmarkedspensionerne omfatter jo i disse år 1,7 mio. lønmodtagere. Der er tale om aftaler indgået mellem arbejdsmarkedets parter eller ude på arbejdspladserne mellem den enkelte arbejdsgiver og lønmodtager. Og i modsætning til mange andre europæiske lande har der ikke i Danmark været behov for at gennemføre arbejdsmarkedspensioner ved lov. Det finder jeg uhyre positivt, ligesom jeg finder det væsentligt at respektere det solidariske element, der er i de aftalebaserede arbejdsmarkedspensioner og de tilknyttede forsikringsordninger.

Jeg er enig i SF's intentioner om at fremme demokrati og medlemsindflydelse i de kollektive pensionsordninger, men jeg er ikke enig i, at midlet skal være lovgivning på den måde, SF har foreslået det her. Den eksisterende lovgivning giver rammer for stor medlemsindflydelse, derfor ser vi også meget store forskelle på de forskellige ordninger.

Ved en tilsvarende debat for snart 3 år siden noterede jeg mig, at Folketinget generelt var utilbøjeligt til at lovgive om de aftalebaserede arbejdsmarkedspensioner. Selv SF vedgik, at disse arbejdsmarkedspensionsordninger var aftalestof.

Jeg synes, at det er af stor værdi, at medarbejderne inddrages i udformningen af arbejdsmarkedspensionerne og i investeringspolitikken, og derfor skal arbejdsmarkedets parter, medlemmerne, pensionsinstitutterne, også opfordres til fortsat at øge medlemsindflydelsen og gennemsigtigheden og åbenheden i forvaltningen af medlemmernes opsparing. Det er ikke kun et anliggende for en professionel ledelse, hvor god den end måtte være.

Det er absolut ikke ideer, der mangler. Betænkningen om mere demokrati og åbenhed, om pensionsinstitutternes investeringsbeslutninger, som kom for godt 3 år siden, indeholder mange overvejelser om, hvordan medlemmernes indflydelse kan øges i de kollektive overenskomster. Og flere selskaber har på baggrund af betænkningen inden for de senere år intensiveret kontakten til medlemmerne med henblik på at fremme åbenhed, medlemsindflydelse m.v.

Som en følge af betænkningen blev Pensionsmarkedsrådet nedsat, og Pensionsmarkedsrådet har i sin første rapport fra august 1998 sat fokus på åbenhed i beslutningsprocessen og udviklingen af medlemsindflydelse omkring pensionsinstitutternes investeringspolitik. Her tænker jeg bl.a. på rådets forslag om, at pensionsinstitutterne offentliggør allerede udarbejdede etiske retningslinjer, og at der udarbejdes bedre sammenlignelige nøgletal. Pensionsmarkedsrådet anbefaler også, at pensionselskaberne iværksætter yderligere undersøgelser til supplerende og systematisk belysning af medlemmernes ønsker til ordningernes indretning.

Endelig vil jeg også nævne, at jeg i løbet af dette forår vil udsende en pjeces om, hvordan opsparerne kan få indflydelse på pensionsordningerne. Pjecen er tænkt som inspiration for dem, der kunne tænke sig at forholde sig aktivt til bl.a. pensionselskabernes investeringspolitik.

SF har fuldstændig ret i, at medlemsdemokratiet i pensionskasser kan fremmes ved at ændre på kassernes vedtægter, så flertallet af pensionskassens bestyrelse vælges af og blandt medlemmerne. Medlemsindflydelsen i arbejdsmarkedspensionsordningerne organiseret af